

ALGEMEEN BESTUUR OPINIËREND

ONDERWERP

Agenda Biodiversiteit
2026-2030

PROGRAMMA

Bestuur en Omgeving

PORTEFEUILLEHOUDER

Jo Caris

Het Algemeen Bestuur beraadt zich op het voorgestelde besluit

1. Het behalen van de doelen van de Agenda Biodiversiteit te temporiseren, waarbij de doelen niet in 2030 maar naar verwachting in 2035 worden behaald.
2. De aanvullende financiële middelen zoals geschetst in 'variant 2' daarvoor op te nemen in de begroting & meerjarenraming 2026-2030.
3. Vanaf 2031 Agenda Biodiversiteit als programma af te ronden en de inzet op biodiversiteit, gericht op het behalen van de doelen van de Agenda, te borgen in de relevante meerjarenonderhoudsbeheerplannen.

Korte samenvatting

De Agenda Biodiversiteit is in 2021 vastgesteld met als doel het bevorderen van biodiversiteit binnen het beheergebied van het waterschap én biodiversiteit te verankeren in onze reguliere werkwijze. Na de tussentijdse evaluatie in 2024 heeft het college twee varianten uitgewerkt voor de voortzetting van de agenda. Variant 2 wordt voorgesteld als een significante stap die realistisch en uitvoerbaar is binnen de beleidsmatige en financiële kaders. De structurele borging vanaf 2031 via de meerjarenonderhoudsbeheerplannen vanuit het reguliere werkproces waarborgt de continuïteit. Daarnaast wordt ingezet op het benutten van provinciale subsidiemogelijkheden én het uiteindelijke doelbereik.

Relevante kaders

- Agenda Biodiversiteit 2021-2030
- Bestuursprogramma 2019-2023 *'Water beweegt ons'*
- Bestuursprogramma 2024-2027 *'Verbinden en koers houden'*
- Waterbeheerprogramma 2023-2027 *'De kracht van water'*
- Toelichtende notitie AB Beeldvormend Agenda Biodiversiteit van 6 mei 2025
- Bestuurlijke uitgangspunten beheer en onderhoud 2023

Lelystad, 17 juni 2025

het college van Dijkgraaf en Heemraden,

de secretaris-directeur,
ing. W. Slob MSc.

de dijkgraaf,
ir. H.C. Klavers.

Aanleiding

Op 28 september 2021 stelde het Algemeen Bestuur (AB) van Waterschap Zuiderzeeland de Agenda Biodiversiteit vast. Deze agenda vormt de leidraad voor het bevorderen van biodiversiteit binnen het beheergebied van het waterschap. Het principe *learning by doing* stond hierbij centraal. In 2024 is, zoals eerder afgesproken, een tussentijdse evaluatie uitgevoerd door het onafhankelijke bureau Witteveen+Bos.

De evaluatie geeft waardevolle inzichten in wat werkt, wat beter kan, en hoe wij de komende jaren verder kunnen bouwen aan de integratie van biodiversiteit in ons reguliere werk.

Beoogd effect

Het voorgestelde besluit beoogt biodiversiteit duurzaam te verankeren in onze werkprocessen. Door de doelen over een langere periode te spreiden en vanaf 2030 structureel op te nemen in de meerjarenonderhoudsbeheerplannen (MJOBP's), ontstaat er meer ruimte voor een realistische uitvoering binnen de beschikbare middelen. Tegelijkertijd benutten we subsidiemogelijkheden van de provincie voor ecologisch beheer, waarmee een deel van de inzet extern kan worden gefinancierd. Zo ontstaat een toekomstbestendige aanpak, die biodiversiteit tot een vast onderdeel van het waterschapswerk maakt.

Onderbouwing beslispunten

1.1 De Agenda Biodiversiteit geeft invulling aan de opdracht van het bestuur in zowel de bestuursperiode 2019-2023 als 2023-2027 om significant en blijvend bij te dragen aan de bevordering van biodiversiteit in het beheergebied. Door de doelen te temporiseren, wordt ingezet op een duurzame verankering van biodiversiteit in het reguliere werkproces, in plaats van een tijdelijke extra inspanning gericht op 2030. Het doel blijft hetzelfde, maar de uitvoering wordt over een langere periode gespreid (naar verwachting vijf jaar extra), wat bijdraagt aan meer structurele en langdurige effectiviteit.

1.2 De externe evaluatie bevestigt dat de Agenda Biodiversiteit een succesvolle verandering binnen de organisatie in gang heeft gezet. De doelstellingen zijn helder, maar blijken in de praktijk meer inspanning te vergen. Het is daarom realistisch om het behalen van de doelen te temporiseren en deze na 2030 af te ronden.

1.3 Op basis van de uitgevoerde evaluatie zijn een aantal verbetervoorstellen opgenomen voor de komende jaren. Met deze aanvullingen is onze inzet voor biodiversiteit zo doeltreffend mogelijk. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het breder benaderen van biodiversiteit en onderhoud, het uitvoeren van een landschapsecologische systeemanalyse (LESA) en het uitvoeren van monitoring.

2.1 De financiële middelen van 'variant 2' zijn in lijn met het financiële groeimodel zoals gepresenteerd bij de vaststelling van de Agenda Biodiversiteit in 2021. In 2021 is een financieel groeimodel gepresenteerd. In afwachting van de evaluatie in 2024 is in de begroting voor de jaren 2026 en daarna uitgegaan van het bedrag van 2025 en zou bekeken worden in hoeverre het groeimodel verder uitgewerkt kan worden. We hanteren de lijn van het groeimodel in 'variant 2'. De bedragen komen in variant 2 hoger uit dan eerder gepresenteerd, doordat we uitgaan van een hogere loonsom (gelijk aan variant 1). Dat is een bijstelling: aanvankelijk werd uitgegaan van een lagere inzet, maar de loonsom-component is in beide varianten gelijk. Op basis van de beeldvormende bespreking en nieuwe afweging achten we deze structurele inzet alsnog noodzakelijk, omdat in beide varianten hetzelfde werk wordt verricht. Zo is er aandacht gevraagd voor agro-ecologie, monitoring en zijn er externe ontwikkelingen (zoals natuurherstelwet, gedragscode) die vertaald moeten worden naar de praktijk. Ook is kennisborging essentieel, zoals ook duidelijk wordt uit de evaluatie: er is behoefte aan specialistische en langdurige inzet om opgedane kennis en ervaring binnen de organisatie vast te houden en verder te ontwikkelen. Juist ook om de komende jaren biodiversiteit te borgen in de reguliere werkprocessen, medewerkers op te leiden en waar nodig specialistische kennis in te kunnen zetten. Daarmee

vallen de bedragen om te verwerken in de B&MR in totaal €90.000 hoger uit. Dit is tevens verwerkt in de voorliggende Kadernota.

2.2 We zetten in op benutting van subsidiegelden. De afgelopen jaren maakten wij met succes gebruik van provinciale subsidies voor biodiversiteitsmaatregelen. Deze externe financiering gaf een belangrijke impuls. Voortzetting van dit pad — onder andere via het Flevolands Programma Landelijk Gebied en het Actieplan Biodiversiteit — biedt kansen om biodiversiteit beheer door te ontwikkelen én deels te bekostigen. Deze gelden kunnen in mindering worden gebracht op de begroting, waarmee we kosten beperken.

2.3 De huidige planperiode van de B&MR loopt tot 2030. Het verder toewerken naar de doelstellingen loopt in de jaren na 2030 door. De benodigde middelen voor het bereiken van deze doelstellingen na 2030 zullen worden meegenomen in de MJOBP's 2031-2035. Dit sluit aan bij het uitgangspunt dat de werkzaamheden in het kader van biodiversiteit onderdeel uitmaken van de reguliere taakuitvoering.

3.1 Het voorstel sluit aan bij de aanbevelingen uit de evaluatie en borgt de bestuurlijke continuïteit van de Agenda Biodiversiteit. Het past binnen de koers die sinds 2021 is ingezet: biodiversiteit programmatisch stimuleren als tijdelijke impuls, met het oog op structurele inbedding in het reguliere werkproces. De overgang betekent geen beëindiging van de inzet, maar juist een duurzame borging in het beheer en onderhoud op de lange termijn, in lijn met eerder vastgestelde doelen en koers. We bouwen voort op wat is bereikt en verankeren biodiversiteit blijvend in het waterschapswerk.

3.2 De doelstellingen en financiële middelen voor de Agenda Biodiversiteit zijn op programmaniveau vastgelegd. Dat is al het geval sinds de start in 2021. Met deze structuur wordt vanaf de start al toegewerkt naar verankering in het reguliere werk van het waterschap.

3.3 We houden vast aan de doelen van de Agenda Biodiversiteit. Vanaf 2031 bepalen we via de MJOBP's de aanvullende inzet voor het bereiken van de doelen. Op dat moment bepalen we, op basis van voortschrijdend inzicht en de dan geldende omstandigheden en binnen de dan geldende, relevante wettelijke kaders, kaders van de Agenda Biodiversiteit, uitgangspunten beheer- en onderhoud, etc., welke aanvullende middelen en inzet nodig zijn om de doelen alsnog te realiseren. De besluitvorming daarvan verloopt dan via de budgetten van de MJOBP, die door het college worden verantwoord via de Kadernota.

Alternatief

Doelbereik in 2030

In deze variant 1 wordt vastgehouden aan de oorspronkelijke doelstelling om de doelen van de Agenda Biodiversiteit volledig te realiseren in 2030. Dit vraagt om een intensivering van de huidige inzet. Om dit te bereiken worden de aanbevelingen uit de evaluatie volledig opgevolgd, met extra maatregelen op programmaniveau. De uitvoering van deze variant betekent een stevige impuls in de komende jaren, zowel qua inzet als financiering. Deze variant biedt een duidelijk, doelgericht perspectief, maar vraagt ook om aanvullende middelen ten opzichte van variant 2. Deze aanpak vraagt meer inzet, maar leidt sneller tot zichtbare resultaten en maakt het mogelijk de doelen in 2030 te realiseren.

Agenda nu afronden en borgen

In deze variant wordt de Agenda Biodiversiteit afgerond in 2025, waarbij het waterschap geen aanvullende stappen zet richting verdere doelrealisatie vanaf 2026. De nadruk ligt op het consolideren van de bereikte resultaten en het borgen van succesvolle werkwijzen in bestaande processen. Daarmee worden we wel kwetsbaarder voor wettelijke verplichtingen op het gebied van natuur en ecologie. Wanneer deze strenger worden kan het nodig zijn om alsnog een flinke extra inspanning te moeten leveren, zonder ruimte voor geleidelijke inbedding. Ook wordt hiermee de koers uit het bestuursprogramma verlaten.

Risico's en kanttekeningen

Bij het voorgestelde besluit horen ook enkele risico's die van invloed kunnen zijn op de haalbaarheid en effectiviteit van de uitvoering:

- De beschikbaarheid en omvang van provinciale subsidies zijn onzeker.
 - Voor de subsidie vanuit het FPLG heeft de provincie Flevoland een beschikking ontvangen vanuit het Rijk. Wij dienen een plan van aanpak in bij de provincie. Afhankelijk van de beoordeling daarvan wordt de subsidie toegekend. We voeren hierover vooroverleg met de provincie.
 - Voor de subsidie vanuit het Actieplan Biodiversiteit van de provincie Flevoland is voortzetting onzeker. Op aangeven van de provincie zullen we hiervoor een formeel verzoek indienen, zodat verlenging kan worden overwogen vanuit de onbenutte gelden (van de provinciale regeling) uit de periode 2021-2025.
- Temporisering van de doelen kan leiden tot afnemende urgentie of verminderde zichtbaarheid van biodiversiteit binnen de organisatie. Hier is aandacht voor via een versterkte programmaregie in variant 2 en gerichte communicatie binnen de organisatie.
- Wettelijke verplichtingen op het gebied van natuur en ecologie kunnen in de toekomst strenger worden. Daarop anticiperen blijft noodzakelijk.
- Het meer biodiverse beheer leidt naar verwachting tot een afname van rietbegroeiing en een toename van een gevarieerdere (kruidenrijke) vegetatie op de taluds van watergangen. Dit vraagt om versterking van de (agro-)ecologische kennis ten behoeve van aanpassingen in het reguliere onderhoud.
- Het risico op wateroverlast neemt niet toe. Zowel nu als in de toekomst moet ten alle tijde worden voldaan aan de uitgangspunten voor beheer en onderhoud.

Financiën en capaciteit

De financiële consequenties van het voorstel zijn inzichtelijk gemaakt in de toelichtende notitie en onderstaande tabel.

Tabel 1 financiële consequenties variant 2

Variant 2	2026	2027	2028	2029	2030
Totale brutokosten	980.000	1.000.000	1.070.000	1.150.000	1.150.000
<i>Bijdrage FPLG subsidie</i>	100.000	100.000	100.000	-	-
<i>Bijdrage Actieplan Biodiversiteit*</i>	?	?	?	?	?
Totale nettokosten	880.000	900.000	970.000	1.150.000	1.150.000
<i>Hiervan reeds opgenomen in B&MR</i>	590.000	590.000	590.000	590.000	590.000
Vraag om te verwerken in B&MR**	290.000	310.000	380.000	560.000	560.000

* afhankelijk van reactie op verzoek aan provincie

** deze gelden worden verdeeld over de programma's Waterveiligheid, Voldoende en gezond water, Schoon en gezuiverd water en Bestuur en Omgeving

Begrotingswijziging

Geen.

Communicatie

Voor de implementatie van het besluit is gerichte communicatie nodig richting:

- Gebiedspartners en agrariërs: voortzetting en verdieping van de samenwerking in het veld, met aandacht voor ecologisch beheer.
- Provincie Flevoland: afstemming over subsidieaanvragen en verlenging van het Actieplan Biodiversiteit.
- Interne organisatie: doorontwikkeling van kennis en werkwijzen binnen onderhoud en projectrealisatie, inclusief capaciteit.

Bijlagen

- a. Toelichtende notitie Agenda Biodiversiteit (AB Opiniërend 8 juli)